

HØJESTERETS DOM

afsagt tirsdag den 4. februar 2020

Sag BS-27240/2019-HJR
(2. afdeling)

Grenaa Lossekompani ApS
(advokat Torben Rhodin)

mod

A
(advokat Marianne Fruensgaard, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Hjørring den 6. marts 2018 (BS 2-792/2016) og af Vestre Landsrets 5. afdeling den 15. marts 2019 (BS-12986/2018).

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Marianne Højgaard Pedersen, Poul Dahl Jensen, Jens Peter Christensen, Hanne Schmidt og Kristian Korfits Nielsen.

Påstande

Parterne har gentaget deres påstande.

Anbringender

Grenaa Lossekompani ApS har anført, at selskabet ikke har handlet ansvars-pådragende over for A, og at der er tale om en inadækvat skade. Selskabet har frafaldet sit anbringende om, at en eventuel erstatning skal bortfalde eller nedsættes som følge af egen skyld.

Selskabet har foretaget tilstrækkelig og relevant instruktion i forbindelse med As ansættelse som pumpemand. Der var tale om en ganske simpel arbejdsfunktion, som bestod i at betjene en pumpe, der stod på kajen. As opgave var at række pumpe slang over til besætningen på fiskekutteren for derefter at aktivere pumpen. Når kutterens lastrum var tømt, skulle pumpen renses. Al

betjening af pumpen skete fra kajen, og A havde derfor ikke nogen funktioner at udføre andre steder end på kajen. Det forudsætter ikke særlige kvalifikationer at betjene pumpen. Instruktion og oplæring af A skete ved sidemandsoplæring, hvorefter han kunne udføre opgaven alene. Selskabets forpligtelser som arbejdsgiver relaterede sig kun til udførelsen af funktionen som pumpemand, hvilket indebar, at selskabet kun var forpligtet til at foretage instruktion vedrørende det stedlige område, hvor A skulle udføre sit arbejde, samt om hvordan pumpen skulle betjenes, og hvilke eventuelle forhold han i den forbindelse skulle være opmærksom på. Når A ikke blev instrueret om, at han ikke måtte gå ombord på fiskekutterne, skyldtes det, at arbejdspladsen kun var på kajens side. På samme måde blev der heller ikke givet instruktion om, at A ikke måtte klatre op på lastbilerne.

Selskabet kan ikke anses for at have tilsidesat nogen forpligtelse i forbindelse med ulykken. Arbejdstilsynets meddelelse nr. 4.04.12 om arbejde med losning af industrifisk på skibe i havn kan ikke føre til, at der skulle være en forpligtelse til at instruere A om de forhold, som meddelelsen vedrører. Selskabet foretog ikke losning på havnen i Strandby, men kun pumpning. Meddelelsen vedrører derudover ikke samme type fiskeri som i denne sag.

Ulykken skete ikke i forbindelse med As betjening af pumpen på kajen, men i kutterens lastrum, som han hoppede ned i, fordi der var opstået en akut livstruende situation for besætningen. Den omstændighed, at Arbejdstilsynet udstedte et strakspåbud, har ikke betydning for vurderingen af ansvarsgrundlaget. Der er heller ikke rejst tiltale mod selskabet.

Der er tale om en inadækvat skade, idet ulykken indtrådte uden for As arbejdsplads og funktion og som følge af omstændigheder, som selskabet ikke havde kontrol over eller kunne kontrollere. Den skete frigivelse af svovlbrinte i fiskekutterens lastrum er af atypisk og fjernliggende karakter, fordi fiskeri og fangster som i denne sag erfaringsmæssigt ikke giver anledning til iagttagelse af særlige forholdsregler. Når den faretruende situation opstod, skyldtes det en række udviste fejl fra kutterens besætning. Det er ligeledes inadækvat for selskabet, at A ville forlade sin arbejdsplads og påbegynde en redningsaktion, som udsatte ham selv for livsfare.

A har anført, at Grenaa Lossekompagni har handlet ansvarspådragende, og at der er årsagssammenhæng mellem den ansvarspådragende adfærd og skaden, som er adækvat.

Grenaa Lossekompagni burde have instrueret ham om risikoen for, at en last med fisk kan være forgiftet med svovlbrinte og ammoniak. Han burde have været instrueret i, at han i sådanne tilfælde ikke måtte gå ned i lasten, ligesom han

burde have været udstyret med en H2S-måler og fået instruktion om anvendelsen heraf.

Han har ikke modtaget anden instruktion end i betjening af pumpeanlæg. Han blev ikke instrueret om sin rolle, hvis der skulle opstå en farlig situation på en fiskekutter. Det forhold, at indehaveren af Grenaa Lossekompani i første omgang fejlagtigt oplyste, at der var givet instruktion herom, støtter antagelsen af, at der burde have været givet instruktion.

Grenaa Lossekompani har ikke overholdt sin forpligtelse til at sikre, at hans arbejde kunne foretages sikkerhedsmæssigt forsvarligt, jf. reglerne i arbejdsmiljøloven og underliggende forskrifter, herunder Arbejdstilsynets meddelelse nr. 4.04.12 om arbejde med losning af industrifisk på skibe i havn, som Arbejdstilsynet har henvist til i strakspåbuddet til Grenaa Lossekompani. Arbejdstilsynets endelige vurdering var, at Grenaa Lossekompani ikke havde planlagt og tilrettelagt pumpearbejdet, således at det kunne udføres sikkerhedsmæssigt fuldt forsvarligt, og at selskabet ikke havde opfyldt sin instruktionsforpligtelse. Arbejdstilsynet har i den forbindelse anført, at forrådnelse af fisk i lastrum giver en inden for branchen kendt risiko for forgiftning.

Grenaa Lossekompanis ansvar for tilstrækkelig oplæring og instruktion var skærpet, idet han var en ung og uerfaren medarbejder. Hvis han havde været udstyret med H2S-måler, ville den have givet udslag, da han hoppede ned i lasten, og det kan dermed ikke udelukkes, at han enten ville have afholdt sig fra at hoppe ned i lasten eller kunne have nået at klatre op igen. Han gik ikke uopfordret og unødvendigt i gang med et redningsforsøg, men var tilkaldt ved råb om hjælp fra mandskabet på fiskekutteren. Uanset at hans arbejdsopgave ikke indebar adgang til lastrummet, burde Grenaa Lossekompani have sikret sig, at arbejdsforholdene på arbejdsstedet var forsvarlige, herunder at kutterens mandskab overholdt Arbejdstilsynets regler for losning, således at der ikke opstod farlige situationer.

Det fritager ikke Grenaa Lossekompani for ansvar, at der ikke i Strandby Havn tidligere havde været lignende ulykker, eller at der primært blev fisket dagsfangster. Den indtrufne skade er en kendt risiko i branchen.

Der var ikke tale om en situation, hvor han kunne have tilkaldt anden relevant hjælp. Der var en særlig anledning for Grenaa Lossekompani til at instruere ham i sin rolle, hvis der skulle opstå en nødsituation. Den foreliggende nødsituation er ikke den eneste, der kunne indtræffe i forbindelse med fiskeindustri, og han burde derfor generelt have været instrueret i sin rolle i sådanne situationer. En pumpemand er en del af det samlede sikkerhedsberedskab, hvor medarbejdere på en fiskekutter i en nødsituation kan tilkalde hjælp. I denne sag

burde de to besætningsmedlemmer på fiskekutteren have anvendt sikkerhedsbælte, hvorved han kunne have fået dem op uden at springe ned i lasten. Heller ikke denne sikkerhedsforanstaltning var han instrueret i.

Grenaa Lossekompani kunne meget nemt og billigt have gennemført foranstaltninger, der kunne have afværget ulykken.

Hans handling er ikke abnorm i et sådant omfang, at Grenaa Lossekompani ikke kan anses for erstatningsansvarlig for skaden. Skaden er således adækvat i forhold til ulykken.

Højesterets begrundelse og resultat

A kom den 4. august 2014 til skade på havnen i Strandby, hvor han var ansat af Grenaa Lossekompani ApS som pumpemand. Tilskadekomsten skete, da han hoppede ned i lastrummet på en fiskekutter for at komme to fiskere til undsætning. Han pådrog sig herved en hjerneskade som følge af svovlbrinte og ammoniak fra fisk i lastrummet, og de to fiskere døde.

Spørgsmålet er, om Grenaa Lossekompani har pådraget sig erstatningsansvar i forbindelse med As tilskadekomst.

Tre dommere – Poul Dahl Jensen, Jens Peter Christensen og Hanne Schmidt – udtaler:

A var ansat hos Grenaa Lossekompani til at betjene pumpen på kajen på havnen i Strandby i forbindelse med losning af fisk. Losningen foregik ved, at han førte en slange, der var monteret på en pumpe, over til fiskerne på kutteren. Fiskerne førte herefter slangen ned i lastrummet, hvorefter fangsten gennem slangen blev pumpet op fra lastrummet og over i en lastbil.

A udførte sit arbejde på kajen, hvor pumpen stod, og ikke på kutterne. Han indgik imidlertid i en arbejdsproces sammen med fiskerne på den enkelte kutter, idet arbejdsprocessen som nævnt indebar, at slangen fra den pumpe, som han betjente, under losningen var ført over på kutteren og ned i kutterens lastrum. Vi finder derfor ligesom landsrettens flertal, at As arbejdsopgaver havde en så nær sammenhæng med den del af losningsarbejdet, der blev udført ombord på kutterne, at det var påregneligt, at der kunne opstå en situation, hvor der var anledning for ham til at gå ombord på den kutter, hvorfra der blev losset fisk.

Grenaa Lossekompani udfører også opgaver med lastoptagning fra lastrum, hvor selskabets medarbejdere under arbejdets udførelse befinder sig i lastrummet, og selskabet er fuldt ud bekendt med den risiko for bl.a. forgiftning med

svovlbrinte og kvælning som følge af iltmangel, der kan være forbundet med at gå ned i et lastrum på en fiskekutter.

På den anførte baggrund finder vi, at Grenaa Lossekompani burde have oplyst A, der ikke havde noget forudgående kendskab til fiskeri og havnearbejde, om den meget betydelige fare, der kan være ved at gå ned i lastrummet på en kutter, og have instrueret ham om ikke at gøre det.

Da det er ubestridt, at Grenaa Lossekompani ikke havde givet A en sådan information og instruktion, tiltræder vi, at virksomheden har pådraget sig erstatningsansvar for den skade, der blev tilføjet ham ved arbejdsulykken den 4. august 2014, hvor han gik ned i lastrummet på en kutter, som han var i færd med at pumpe fisk op fra, og forsøgte at redde to fiskere.

Vi stemmer derfor for at stadfæste landsrettens dom.

Dommerne Marianne Højgaard Pedersen og Kristian Korfits Nielsen udtaler:

Parterne er enige om, at A var ansat til at rengøre og klargøre pumpeudstyr på kajen samt betjene pumpen under losning af fisk fra fiskekuttere, som lagde til i havnen. Han var ikke ansat til at udføre opgaver på fiskekutterne, og vi lægger til grund, at han ikke i forbindelse med udførelsen af sit arbejde havde nogen grund til at gå ombord på fiskekutterne og heller ikke havde gjort det under sin kortvarige ansættelse. Det var således alene fiskerne, der stod for losningen af fiskene fra lastrummet. Vi lægger endvidere til grund, at A var behørigt instrueret om, hvordan han skulle løse sine arbejdsopgaver sikkerhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

Spørgsmålet er, om Grenaa Lossekompani herudover har haft pligt til at advare og instruere ham om farer, som ikke angik hans arbejdsopgaver, og som lå uden for hans arbejdssted – og dermed uden for det, som en arbejdsgiver normalt skal instruere sine ansatte om.

De fisk, der blev losset fra kutterne på havnen i Strandby, var friske og udviklede ikke giftige gasser. På ulykkestidspunktet forelå der således en ekstraordinær situation, som efter direktør Jan Nielsens forklaring formentlig skyldtes manglende rengøring af lastrummet i fiskekutteren, og som medførte, at de to fiskere på kutteren døde, og at A kom alvorligt til skade, da han ville komme dem til hjælp.

Vi finder på den anførte baggrund, at der ikke er grundlag for at fastslå, at Grenaa Lossekompani burde have instrueret A om, hvordan han skulle forholde sig i sådanne ekstraordinære situationer, som lå uden for hans arbejdsopgaver og arbejdssted. Vi finder herefter, at Grenaa Lossekompani ikke kan anses for

at have handlet ansvarspådragende over for A, og stemmer derfor for at tage selskabets påstand om frifindelse til følge.

Der træffes afgørelse efter stemmeflertallet.

Højesteret stadfæster herefter landsrettens dom.

THI KENDES FOR RET:

Landsrettens dom stadfæstes.

I sagsomkostninger for Højesteret skal Grenaa Lossekompani ApS betale 50.000 kr. til statskassen.

De idømte sagsomkostningsbeløb skal betales inden 14 dage efter denne højesteretsdoms afsigelse og forrentes efter rentelovens § 8 a.